

ЛІС, НАУКА, МОЛОДЬ

матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, магістрів, аспірантів і молодих учених (20 листопада 2019 р., м. Житомир)

*МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЖИТОМИРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРОЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА*

ЛІС, НАУКА, МОЛОДЬ

матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів,
магістрів, аспірантів і молодих учених
(20 листопада 2019 р., м. Житомир)

Житомир 2019

УДК 630*0(477,87):582.639.23

***SORBUS TORMINALIS* (CRANTZ) У ЛІСАХ ДЕРЖАВНОГО
ПІДПРИЄМСТВА «ДОВЖАНСЬКЕ ЛІСОМИСЛИВСЬКЕ
ГОСПОДАРСТВО»**

Роман І. І., НЛТУ України м. Львів

Роман В. І., УжНУ, м. Ужгород

Берека (горобина берека) (*Sorbus torminalis* Crantz.) - Фанерофіт. Дерево до 25 м заввишки. Кора сірувато-коричнева, трохи вздовж потріскана. Бруньки голі, округло-яйцеподібної форми. Листкова пластинка 16–18 см завдовжки і 5–10 см завширшки, має широкі лопаті. Квітки невеликі, 5–7 мм діаметром, зібрані у щиткоподібні суцвіття. Оцвітина біла. Плід яблуко, 12–15 мм завдовжки та 8–12 мм діаметром, темно-коричневого кольору. Цвіте у квітні–травні, плодоносить у вересні–жовтні. Розмножується насінням [1], іноді порослево. Є холодостійкою та тіневитривалою деревною породою, вибаглива до ґрунтових умов. Поширена у Європі, Передній Азії та Північній Африці [3]. Варто зазначити, що берека є аборигенним видом на Україні, де проходить крайня північно-східна межа його поширення, це: Закарпаття, Передкарпаття, Буковина, Поділля. Вид занесений до Червоної книги України [2].

Найбільша популяція береки у Закарпатській області знаходиться у межах Іршавського району Закарпатської області, на захід від с. Загаття, на схилах хребта Гат у лісовому фонді ДП «Довжанське ЛМГ», для якої з метою охорони рішенням ОВК від 23.10.1984 року № 253 було створено ботанічну пам'ятку природи місцевого значення «Берека європейська» [4]. На момент створення об'єкт перебував у віданні ДП «Загатянське ЛГ» Загатянське лісництво, 12/19, 13/9,10, але у 2011 році лісгосп було реорганізовано. У зв'язку з цим, відповідна територія перейшла у підпорядкування «Довжанське ЛМГ». Площа становить 16,7 га.

У досліджуваних лісових насадженнях берека виступає у ролі домішки. Домінантами у насадженнях виступають дуб скельний та бук лісовий. Середній вік насаджень коливається від 70 до 110 років, середня висота становить 22-27 м, середній діаметр 23-43 см. Переважають насадження І класу бонітету, відносна повнота - 0,65-0,85, запас - 280-430 м³·га⁻¹. Зростають на Південних схилах на висоті н.р.м. 300-340 м у типах лісу С₂ бк-Дс – свіжа букова

судіброва, D₂ бк-Дс – свіжа букова діброва та гз-Дс D₂ – свіжа грабова діброва. Самі ж дерева береки мають у діаметрі 18-50 см та висоту – 14-25 м.

Природне відновлення представлено дубом скельним та буком лісовим. Підріст береки вкрай рідко зустрічається (кілька особин/1 га), або фактично відсутній. За сприятливих умов, берека може досить добре відновлюватись, про що свідчить наявність дерев у другому ярусі висотою 13-17 м. Характер розміщення дерев переважно поодинокий (1-3 дерев), інколи груповий (4-7 дерев).

Санітарний стан дерев є задовільний, але трапляються й пошкоджені та всихаючі особини та вже відмерлі дерева, в основному - дерева другого ярусу. Причиною послаблення, на нашу думку, є природні умови та диференціація дерев у лісі. Щодо насаджень в цілому, то на 2-х виділах наявна захаращеність загальним запасом 135 м³ на виділі; пошкодження середнього ступеня, а причиною пошкодження є вітровали та буреломи. Загальний санітарний стан лісових насаджень є задовільним. Загроз щодо існування популяції не виявлено.

Отже, дослідження популяції береки в умовах ДП «Довжанське лісомисливське господарство» вказують на хороший стан її збереження, про що свідчать: досить високі таксаційні показники окремих дерев, наявність молодого покоління та задовільний санітарний стан, а також відсутність загроз щодо існування популяції.

Література

1. Заячук В.Я. Дендрологія: Підручник / В.Я. Заячук. – Львів: Апріорі, 2008. – 656 с.
2. Червона книга України. Рослинний світ. – К.: Вид-во "Глобалконсалтинг", 2009. – 912 с.
3. Welk, E., D. de Rigo, G. Caudullo (2016). *Sorbus torminalis* in Europe: distribution, habitat, usage and threats. European Atlas of Forest Tree Species. Publ. Off. EU, Luxembourg, pp. e01090d

Природно-заповідний фонд Закарпатської області. – За загальною редакцією С.С. Поп. – Ужгород: Державне видавництво «Карпати», 2011. - 230 с.